

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд
за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Изготвил рецензията: доц. д-р Николай Пенев Иванов

Тракийски университет – Стара Загора, Стопански факултет; научна област 3. Социални, стопански и правни науки; в професионално направление: 3.8. Икономика; научна специалност: „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“; определен съгласно Заповед № 308/09.04.2026 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов за член на научното жури.

Автор на дисертационния труд: докторант Мартин Яворов Бакърджиев

СА „Д. А. Ценов“ – Свищов; Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3.8 „Икономика“; Докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“; докторантски номер D010221246.

Тема на дисертационния труд: „Устойчивост и предприемачество в корпоративното управление“

1. Общо представяне на дисертационния труд, преценка на формата и съдържанието му

Представеният дисертационен труд е посветен на актуална и обществено значима проблематика, свързана с въздействието на устойчивите практики върху корпоративната стойност и съвременното корпоративно управление. Темата е безспорно важна както за икономическата теория, така и за стопанската практика, особено в контекста на засиленото значение на ESG стандартите, устойчивото финансиране и Зелената сделка на Европейския съюз.

Дисертационният труд е структуриран логически и показва добра осведоменост на автора относно съвременните научни публикации по разглежданата проблематика. Използвана е значителна по обем чуждестранна литература, което свидетелства за стремеж към проследяване на актуалните научни тенденции. Предоставеният за оценка дисертационен труд е логически обвързано и задълбочено изследване, разработено в общ обем от 214 стандартни страници.

Основният текст на дисертацията включва въведение, три глави, заключение, списък на използваните литературни източници, приложения. Дисертацията е онагледена и съдържа 12 таблици и 3 фигури.

Изследването е добре балансирано в структурно отношение. Дисертационният труд е правилно построен, което позволява с необходимата логическа последователност да се изследват поставените проблеми.

Задълбоченият анализ на дисертационния труд позволява да се заключи, че изследване на подобна тематика е актуална във времето. Избраната тема е дисертабилна и позволява да се направят аргументирани изводи, предложения и да бъдат формулирани приноси аспекти.

Актуалността на темата се определя от обществено значимата проблематика, свързана с въздействието на устойчивите практики върху корпоративната стойност и съвременното корпоративно управление. Темата е безспорно важна както за икономическата теория, така и за стопанската практика, особено в контекста на засиленото значение на ESG стандартите, устойчивото финансиране и Зелената сделка на Европейския съюз.

Аргументираната актуалност на разработката е обвързана с факта, че бързата промяна в глобална икономическа среда, включително дигитализацията, реструктурирането на глобалните вериги за доставки и преходът към зелена икономика, определено създава нови предизвикателства и възможности за българската икономика.

Използваната литература, която е проучена от докторанта в процеса на изследване се състои от 210 заглавия. Направен е много добър опит да се демонстрира осведоменост на автора с изследванията по темата. Източниците отговарят на тематичната насоченост, като не е установено недобросъвестно използване на чужди текстове, видно от предоставените анализи.

2. Обща научна и съдържателна оценка на разработката

За обект на изследване се определя изследването е въздействието на устойчивите практики върху стойността на фирмата в контекста на съвременното корпоративно управление. Изследването обхваща както теоретичните концепции за устойчивост и корпоративна стойност, така и практическите механизми за тяхната интеграция в конкретни бизнес модели, с фокус върху биополимерната индустрия.

Предметът на дисертационното изследване обхваща конкретните механизми, чрез които интеграцията на екологични, социални и управленски (ESG) инициативи – с

особен акцент върху производството на полилактична киселина (PLA) от царевица – влияе върху корпоративната стойност, рентабилността и дългосрочната конкурентоспособност на компаниите. Специално внимание се отделя на триканалния модел на въздействие: намаляване на цената на капитала чрез ESG-adjusted WACC, увеличаване на оперативните маржове и премиево оценяване на устойчивите компании на финансовите пазари.

За водеща *изследователска теза* се поставя доказването, че интеграцията на устойчиви практики в корпоративното управление не само допринася за намаляване на екологичните вреди, но и повишава дългосрочната икономическа стойност на компаниите. Тезата оспорва линейната интерпретация на връзката между ESG и финансови резултати и предлага алтернативен триканален модел.

Основната цел е адекватна на предмета и обекта на изследване, като тя е да изследва и количествено да оцени въздействието на устойчивите практики върху корпоративната стойност, като разкрие причинно-следствените връзки между екологичните иновации, социалната отговорност и финансовите резултати на фирмите. Изследването цели да предложи интегриран аналитичен модел, свързващ устойчивостта с конкретни финансови механизми, и да демонстрира неговата практическа приложимост чрез казуса с производството на PLA от царевица. Допълнителна цел е формулирането на научнообосновани практически препоръки за корпоративния сектор и публичните политики.

Целта и задачите на изследването са прецизно формулирани, което е предпоставка за задълбочени изводи и препоръки. *Езикът и стилът на изложението* в дисертационния труд са на добро равнище. Не се установяват повторения и отклонения в изложението. Трудът е правилно структуриран. Налице е съразмерност на отделните му части. *Научният инструментариум е подходящ* за конкретната проблематика и позволява да се правят аргументирани изводи. *В методически аспект изследването* се базира върху използването и прилагането на сравнителния анализ, методите на дедукцията и индукцията, сезонна проекция, графичен метод, статистическите методи за анализ, дескриптивна статистика, регресионен и корелационен анализ и др. Считаю, че *използваните подходи и методи са подходящи*. Те са предоставили средства за систематизиране на опит, знания и идеи, като лесно са приложени в изследването.

Използваните литературни източници са акуратно цитирани в съответствие с изискванията. Не са установени съществени отклонения от нормите на научната и професионална етика.

3. Съдържание на дисертационния труд

Глава първа изследва в теоретичен, дискуссионен и приложен аспект устойчивостта, като е дефинирана парадигма, обхващаща три неразделни измерения – икономическо, социално и екологично. Проследени са ранните корени на концепцията и преходът към модерно разбиране, включващо социална справедливост и корпоративна отговорност. Икономическата устойчивост е разгледана като способност за поддържане на дългосрочна рентабилност при балансирано ресурсно използване. Анализирани са приложенията в енергетиката, кръговата икономика и финансовите пазари.

В глава втора, систематизирано е историческото развитие на корпоративната стойност. Анализирани са финансовите показатели – ROE, ROA, нетен марж, ликвидност, капиталова структура, WACC – и нефинансовите: репутация като нематериален актив, КСО в еволюцията от филантропия до стратегически инструмент, екологична ангажираност като диференциращ фактор. Рентабилността е разгледана като основен финансов показател, включващ възвръщаемостта на собствения капитал (ROE), възвръщаемостта на активите (ROA) и нетния марж на печалбата. Ликвидността е анализирана чрез текущия коефициент и бързото съотношение, а капиталовата структура – чрез съотношението дълг-капитал и среднопретеглената цена на капитала (WACC).

В глава трета, PLA е представена като водеща иновация. Описан е процесът хидролиза на скорбялата. Екологичните ползи на PLA са систематизирани в няколко направления. Представен е икономическият ефект от процеса на микро и макро ниво.

В глава четвърта се потвърждава, че устойчивостта е стратегически инструмент за увеличаване на фирмената стойност, а устойчивите технологии могат да трансформират традиционните индустрии в двигатели на иновации и дългосрочна стойност.

4. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите са обвързани с дисертацията, като осигуряват нужната публичност на постиженията на автора. Докторантът е представил публикации и участия в научни форуми, свързани с тематиката на дисертационния труд. От

приложената справка е видно, че са изпълнени минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

5. Приноси на дисертационния труд – научни и научно-приложни

В дисертационния труд се съдържат положителните страни и постиженията на автора, които могат да бъдат характеризирани като *приноси за теорията и практиката*. Научните постижения на автора се открояват с оригиналност и практическа приложимост.

Приемам формулираните от докторанта приноси, като по-съществените са обвързани с:

- Извършен е задълбочен преглед на съвременната научна литература по проблемите на устойчивостта и корпоративното управление.
- Направен е опит за концептуално обединяване на икономически, социални и екологични фактори в рамките на модел за оценка на корпоративната стойност.
- Разработена е методологическа рамка, съчетаваща качествени и количествени методи на анализ.
- Предложени са практически насоки за интегриране на ESG принципите в корпоративните стратегии.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат, представя пълно и точно съдържанието на дисертационния труд. Написан е на ясен, разбираем и издържан в научно отношение стил, като отразява основните моменти в дисертацията и дава ясна представа за постигнатото от докторанта.

7. Мнения, препоръки и бележки

В заключение, не е възможно да се пропусне, превърналата се в стандарт през последните години препоръка към изследователите, в бъдещата им научна дейност да публикуват изследванията си в специализирани, реферирани и индексирани научни списания. Също така, по-смелото, явно, силно и аргументирано авторово присъствие в следващите разработки, би било предпоставка за по-висококачествена изследователска продукция.

С удоволствие бих изслушал отговора на докторанта на следния въпрос:

- *До каква степен резултатите от анализа на производството на PLA от царевича могат да бъдат обобщени и приложени към други отрасли и индустрии, които не използват биополимерни технологии?*

Посочените мнения, препоръки и бележки следва да се възприемат като препоръки в бъдещото развитие на докторанта.

8. Обобщено заключение и оценка

Въз основа на направения задълбочен анализ на разработения дисертационен труд, с увереност може да се твърди, че той е научна разработка със значими постижения. Приносните моменти, научните достойнства и съдържанието на дисертационният труд представя в положителна светлина автора и неговите резултати.

Изследователските задачи са успешно изпълнени, а поставената основна цел е постигната. Научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд обогатяват научното знание и подпомагат практиката.

Представените ми материали за изготвянето на настоящата рецензия, отговарят на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Поради това си позволявам, напълно убедено и обективно, да дам положителната си оценка и предлагам на уважаемите членовете на Научното жури да присъдят образователната и научна степен “Доктор” в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“; професионално направление 3.8 „Икономика“; Докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“, на Мартин Яворов Бакърджиев.

29.05.2026 г.

Гр. Стара Загора

Изготвил:.....

(доц. д-р Николай Пенев)